

svetnik Marn obljubil, da bo gledal na to, da se vprašanje obrtnega šolstva ugodno reši. Predlaga, da se sestavi tozadevna resolucija. Gospod Franchetti: Preteklo leto se je posrečilo spraviti obrtne šole v Ljubljani na pravi tir. Zlasti obrtna zbornica je priskočila z velikimi vsotami na pomoč, ki se bodo v prihodnje gotovo še zvišale. Kljub temu pa so šole v nevarnosti, ker je država skrčila svoje prispevke. **Edina rešitev je poddržavljenje.** Nato je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: Ker je obrtnik odločujoč državotvoren faktor in more kot tak uspevati in napredovati le pri popolni strokovni naobrazbi, zahtevamo, da se takoj s prihodnjim letom otvorijo vse obrtne nadaljevalne šole Slovenije. Zahtevamo, da se popravi člen 135 zakona o obrtnih šolah, in sicer tako, da se morajo ustanoviti obrtne nadaljevalne šole povsod, kjer je najmanj 30 vajencev — Zahtevamo nadalje, da se popravi tudi 2. člen istega zakona, ki imenuje obrtne šole ali državne ali pol državne in privatne. Ta člen se naj glasi, da so vse obrtne šole, razven one velikih industrijskih podjetij, državne, katere vzdržuje država. — Krepko na delo in doseglji bomo kar rabimo!

—t Na državni kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto začetkom novembra. — Šola ima dva oddelka. Celoletna šola je namenjena pred vsem učencem iz vinorodnih krajev. Letna šola traja od dne 1. novembra do dne 31. okt. prihod. leta. Počitnice so enomesečne in sicer v avgustu. Zimska šola traja dve zimi po 6 mesecev. — Učenci imajo na zavodu vso preskrbo, to je stanovanje, hrano in snazhenje perila. Preskrbovalnina se plačuje polletno v naprej in znaša 200 Din mesečno. V primeru rastoče draginje se lahko zviša. V plačilo se sprejemajo tudi živila po dnevnih cenah. — Šolnino 10 Dinarijev mesečno plačujejo samo učenci, ki niso iz Slovenije. Oddati je tudi nekaj mest proti plačilu polovične preskrbovalnine in nekaj prostih mest ki so brezplačna, toda le za revnejše kmetijske sinove, ki se izkažejo za uradno potrjenim ubožnim izpričevalom in ki se zavežejo, da ostanejo po končanem šolanju na domačem posestvu. Šola ima v prvi vrsti namen da vzgaja dobre kmetijske gospodarje in zato imajo kmetijski sinovi, bodoči gospodarji, pred vsemi drugimi priložnosti prednost. — Sprejemni pogoji so: dovršeno 16. leto, neoporekljivost telesno in duševno zdrave in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. — Prošnje za sprejem je pisati lastnoročno, na celo polno in jih je kolkovati s polekom 4 Din ter jim priložiti kolek za 10 Din. Prošnje je vložiti najpozneje do dne 20. septembra pri ravnateljstvu drž. kmetijske šole na Grmu, pošta Novo mesto. Prošnji je treba priložiti: 1. krstni list 2. domovnico, šolsko odpustnico, odnosno zadnje šolsko izpričevalo, 3. zdravniško izpričevalo 4. izpričevalo o pravosti, 5. izjavo staršev oziroma varuha, s katero se ti zavežejo plačevati stroške šolanja, 6. obvezno izjavo staršev ali varuha, da bo njihov sin ali varovanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotnem slučaju pa da povrnejo zavodu preiete zneske podpor iz javnih sredstev. Absolventi kmetijskih šol uživajo ugodnost po čl. 8. zakona o ustroju vojske, to je skrajšano vojaško službovanje po 14 mesecev (dijaški rok) če ostanejo pozneje na lastnem domu. Vsa pojasnila daje ravnateljstvo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

NEUSPEHI NARODNO-PROSVETNEGA DELA.*

(Mlajšemu učiteljstvu).

Neorganizirano delo sploh ni delo, tako daleč je treba iti, da izvede močna, pregledna in skladna organizacija celokupnega dela za narodno izobrazbo. — Brez centralne ustanove, ki bi posamezne veje nadzorovala in skrbelo za njihovo skladnost in za iste cilje celega delovanja, nikakor ne more biti uspešnega ljudskega izobraževanja.

Nikola Radojčić, univ. prof. M. V. Učiteljstvo ima dobre administrativne narodno - prosvetne delavce, a manj dobrih programatičnih prosvetnih delavcev, ki jih je potreba šele vzgojiti. Tudi sistematična izvenšolska ljudska vzgoja zahteva za to specialno vzgojenih delavcev.

Ako hočeš sicer med ljudstvo delati samo na osnovi ljubezni do njega, tedaj

* Odlomki iz brošure univ. prof. Nikole Radojčića »Delo dijaštva za narod«. Založba »Jug« — Ljubljana.

se redno dogaja sledeče: Vsled nepoznavanja ljudstva in vsled popolnega neznanja o njegovih sposobnostih in nazorih, dalje brez najmanjšega smisla za njegove najmanje potrebe začne delo med ljudstvom popolnoma napačno, s slabimi postavkami, z nemogočimi sredstvi in samovoljnimi cilji. Ne delaš kot med živim narodom, marveč kot za nekaj fantom in za čisto fantastne cilje. Razume se, da je uspeh takega dela ničev; razume se, da da so po takem neuspehu tožbe o zabitosti, negibljivosti in nevhvaležnosti najširši mas glasne in čestokrat obupne. Pri takem načinu dela mora brezpogojno priti do tega. Zato delajo taki nespretni delavci za izobraževanje ljudstva pač po svojem temperamentu dalj ali manj časa — redno pa zelo malo — nato pa se umaknejo s poze užaljenega človeka, ki je imel najboljšje namene, a jih — to posebno poudarjajo storili svojo dolžnost — kakor pravijo masa ni hotela pojmiti, in ker so torej prepuščajo, da grede stvari naprej svojo pot brez vsake pametne družabne ingerence, ker se itak med širokimi masami ne da ničesar doseči. Široke mase se zato obšipajo z grdimi psovskami, očita se jim nevhvaležnost, da se tem opraviči lastna nedelavnost. Razumljivo je, da se narodne množice revanžirajo z enakimi ljubeznivostmi proti gospodi, o kateri trdijo, da znajo mase samo izkoriščati, da pridejo med nje samo, da bi jih zapeljali in izkoristili v svoje interese in da jim ni malo ni bilo mar resnega napredka kulturno zaostalih narodnih slojev.

Tako se dela razcep v narodu, oblikuje se nevarni, oddeljeni razredi, drug proti drugemu neprijateljsko razpoložen, in ta mržnja gre lahko tako daleč, da ogroža edinstvo naroda.

Jasni razredni interesi prevladajo včasih nespretno in slabo formirane narodne interese, in namesto ljubezni do naroda stopa čisto na prvo mesto ljubezen do razreda.

Ljubezen do naroda na osnovi, katere se mora ne samo začeti delo za njegovo izobraževanje, temveč tudi vztrajno in z uspehom voditi, mora biti torej razumno zgrajena res na priložnosti in sprejeti ljubezni do svojega naroda, toda inteligentna, razvita in oblikovana po točnem, globokem in vsestranskem poznanju svojega naroda.

Takšna mora biti ljubezen, ker se konča vsaka druga ljubezen do naroda pri bližnjem dotiku z njim s teškim razočaranjem, ki te vrže iz prenapetega navdušenja za narodne množice v globoko odvratnost do njih in jih po veliki ljubezni ponje, kakor da so umazana čreda.

Kako pa pridobiti točno in zanesljivo znaje o svojem narodu, znaje, o katerem smo ugotovili, da mora biti tako osnova ljubezni do njega, kakor podlaga vsakega dela za narodno izobraževanje? Ali je pri nas sploh mogoče prisvojiti v tako stanje in si ga utrditi?

Pred očmi namlebdji kot ideal organizma, dobro zamišljena, skrbno in vztrajno vršena društvena akcija vsega idealnega, rodoljubnega učiteljstva*, katera bo mogla sčasoma izleči slabe posledice vojne in katera bo uravnovesila iz ravnotežja vrženo družbo z utrjevanjem družabnih vrednot, z ozirom na idealen cilj napredka celokupnega človeštva.

Taka dobra organizirana akcija bo mogla utrditi omajane in zatemnele narodne ideale, pridobiti jim prejšnjo veljavo in s širjenjem izobrazbe in vzgoje volje pri širokih masah naroda ustvariti tako visok splošen nivo izobrazbe, da se bo mogla izvesti prava in široka demokratizacija in socializacija brez večjih nemirov in brez škode za edinstvenost in skladnost našega razvoja.

Upamo, da bo učiteljstvo* čim prej začelo z (op.: dobro organizirano) akcijo, da se vsestranskim proučevanjem naroda doseže trdna podlaga, da se more voditi tako pametna in napredna kulturna in socialna politika, od katere edino zavisi naš stalni in skladni napredek in ves ugled nas in naše države.

Književnost in umetnost.

—k Izdanja Čedomila M. Todorovića, Tovariš Č. M. Todorović se je posvetil spisovanju knjig za narod prak-

* sprememba pisca — »dijaštva«.
* sprememba pisca — »dijaštvo«.

tične vsebine. Že v eni prejšnjih številkih našega lista smo objavili izdanje njegovega »Gradjanina« s katerim upeljuje narod in mladino v državljansko družabno življenje, kar nam je po sprejetju vidovdanske ustave postalo nujna potreba. V popularno pisanih sestavkih sezna mladinu in narod z novimi dolžnostmi, ki jih imamo do naše nove mlade države. Kot predhodnica tej knjigi je pa že leta 1921 izšla njegova »Zlata knjiga« za seosku i radnu omladinu. »Zlata knjiga« ima popoln značaj čitanke. Posebno praktična je knjižica za šoliodraslo kmetstvo in delavsko mladino, ker ne samo da jim daje etičnih in moralnih navodil, je z ozirom na navodila v poljedelstvu in uvajanju delavske mladine v njih stroko posebnega povdarka vredna. Sestavki: »Čega ima u oračoj zemlji, glavne vrste orače zemlje, oranje pred zim in poleče, raličca i plug, brana, drljača, valjar, poljski usevi, seme: izbor i preprema nje seme na za sejanje itd., itd., so sestavki, ki pripravljajo našo kmetstvo mladino za bodoče poklice in za povzdigo kmetijstva v drživi: fabrike — tvornice itd. so sestavki za delavsko mladino; itd., obsega njegova knjiga sestavke, ki uvajajo mladino v živinorejo, sadjerejo, gozdarstvo, čelbelorejo itd., sestavki kratke, a jedrnate vsebine. Knjiga je izšla kot 1. zvezek redne knjižnice Učiteljske Zadruga. Todorović je setavil tudi učno knjigo za pouk veronauka »Nauka Hriščanska za I. in II. razred. Malo čudno izgleda, da se je odločil prosvetni učitelj za spisovanje verskih knjig in nenavadno za naše razmere. Toda dejstvo, da proučujejo v Srbiji verouk posvetni učitelji, nam razjasni tudi to nerazumljivost. Zgodbičice so okrašene s slikami in vsebujejo kratke sestavke, ne samo religiozne vsebine ampak narodno cerkvene in zgodovinske v čemer se posebno odlikuje sestanek Sv. Sava«. Zgodbičam je pridejan seznam zaloge knjig in predmetov Učiteljske knjižare v Beogradu, ki nam odpira pregled čez trg novih učnih knjig za Srbijo in srbske šole in knjige mladinske literature. V njem najdemo Todorovića udeleženega tudi pri izdaji »Istorije Srpskoga Naroda i istorija Hrvata i Slovenaca« in na pedagoški izdaji »Rad u pripravnem razredu«. Poleg njega najdemo v seznamu znane nam odlične tovariše Mih. M. Stanojevića, D. J. Sokolovića, J. P. Jovanovića itd., ko so sodelovali na kulturnem delu, da je srbski narod dobil prepotrebni šolski knjig. Zasluge si je pa tudi pridobil Todorović pri izdaji »Zora«, kalendara za prostu 1917 godinu, ki je izšel kot »prva srpska knjiga na otoku Krfu«, ko se je srbski narod nahajal v »Kalendaru« s sestavki »Povlačenje na proganstvu, Todorović je udeležen v Krfu«. »Dositije Obradović na Krfu« in »Problem budućnosti«. »Zora« je pač historičen dokument za srbski in sedaj za ves naš jugoslovanski narod. Odličnemu tov. Č. M. Todoroviću želimo mnogo uspeha pri njegovem nadaljnjem delovanju za kulturno dviganje našega naroda in naše države. — k.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+pov. Delegati za II. pokrajinsko skupščino UJU poverj. Ljubljana dne 2. in 3. septembra na Bledu.

XX. Logaško učiteljsko društvo. — Delegata: 39. Punčuh Leopold — Gor. Logatec; 40. Štravs Karol — Dol. Logatec. — Namestnika: 39. Česnik Karol — Planina; 40. Modičeva Marija.

XXI. Belokranjsko uč. društvo. — Del.: 41. Barlé Konrad — Metlika; 42. Vrežec Stanko — Suhor. — Nam.: 41. Erzinova Anica — Semič; 42. Štuparjeva Mira — Metlika.

XXII. Kočevsko uč. društvo. — Del.: 43. Mervič Anton — Ribnica; 44. Završnik Alfonz — Ribnica. — Nam.: 43. Sedeževa Ana — Ribnica; 44. Somrakova Ana — Vel. Lašče.

XXIII. Kozjansko uč. društvo. — Del.: 45. Šetinc Franc — Prevorje; 46. Potočnik Ante — Podsreda. — Nam.: 45. Mohorčič Božidar — St. Vid pri Planini; 46. Jerin Vojteh — Podčetrtek.

XXIV. Sv. Lenartsko uč. društvo. — Del.: 47. Kranjc Franjo — Sv. Barbara; 48. Velnar Josip — Sv. Lenart. — Nam.: 47. Vobič Ciril; 48. Vobičeva Ema — oba Sv. Trojica v Slov. gor.

XXV. Ljubljansko okol. društvo. — Del.: 49. Žirovnik Janko — Borovnica; 50. Bregant Miha — Sostro. — Nam.: 49. Mihler Ivan — Vrhnika; 50. Golé Josip — Šmartno pod Šmarno goro.

XXVI. Maribersko okoliško društvo. — Del.: 51. Spreitz Albin — Zgor. Kungota; 52. Vodenik Simon — Limbuš. — Nam.: 51. Godčeva Marija — Limbuš; 52. Godec Anton — Limbuš.

XXVII. Novomeško učiteljsko društvo. — Del.: 53. Matko Martin — Novo mesto; 54. Franketova Marija — Dobernič. — Nam.: 53. Eklova Gizela — Novo mesto; 54. Zajčeva Erna — Trebnje.

XXVIII. Radovljsko uč. društvo. Del.: 55. Baraga Janko — Koroška Bela; 56. Drolova Katarina. — Nam.: 55. Baeblerjeva Lužica — Bled; 56. Hudé Drago — Jesenje.

+pov. Važno za vse udeležence naše krajske skupščine na Bledu.

Vsi oni tovariši ozir. tovarišice, ki se udeležijo 2. nokr. skupščine na Bledu ter reflektirajo na hrano in stanovanje, prosim, da mi to javijo na dopisnici najkasneje do 24. t. m., in sicer za koliko dni. Za one, ki bi tega ne sporočili do omenjenega dne, odbor ne more poskrbeti za stanovanje. Ob prihodu na Bled naj se vsak udeleženec javi v pisarni zdraviliške komisije v »Blejskem domu«, kjer dobi nakazilo za stanovanje ozir. hrano.

Cene posteljam za eno noč bodo od 6—12,50 Din. — Kosilo: 1. Juha, meso, dve prikuhi 11,50 Din; 2. Juha, pečenka, dve prikuhi 13,50 Din; 3. Kosilo pod I. in 2. z močnato jedjo 2,50 Din več. — Večerja od 10—12 Din.

Toliko v vednost da se ne bo kdo ustrašil Bleda, ki je razkričan kot drag ter vsled tega mogoče ne bi prišel na skupščino. — Leopold Baebler, učitelj, Bled I.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Izdanje Učiteljske Zadruga d. d. — Beograd. Br. 1. Zlata knjiga za seosku i radnu omladinu. Napisao Čedomil M. Todorović, učitelj. Štamparija Učit. deon. dr. »Natošević« — Novi Sad. Cena 5 Din.

—kpl Bičeš gradjanin, čitanka za gradjanska prava i dušnosti za šolu i narod. Napisao Čedomil M. Todorović učitelj. Izdanje i štampa učit. deon. dr. »Natošević« — Novi Sad. Cena 5 Din.

—kpl Nauka Hriščanska, za I. i II. razred osnovne škole. (Sa slikama.) Po nastavnem programu napisao Čedomil M. Todorović, učitelj. Učiteljska knjižara, Beograd. Učiteljski Dom.

—kpl Klub naprednih akademikov v Celju. Narodni dom III. je izdal znamenito knjižnico: »Zdravstvena vzgoja« (Dr. M. Dereani). Snov je obravnavana z znanstvenega in praktičnega stališča. Knjižnica zasluži, da se uvrsti v knjižnice vseh šol in da si jo vsak učitelj kupi. Obsega preko 100 strani in stane samo 3 Din. s pošto 20 par več. Priporočamo io naitopleje vsem tovarišem.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen, Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, oziroma prastari oče, stari oče, stric, tast in svak gospod

LEOPOLD BOŽIČ,

nadučitelj v. p. častni občan žirovski itd.

dne 13. avgusta ob 15. uri po dolgi boleznii v starosti 85 let mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši dne 15. avgusta na domačem pokopališču.

Žiri, dne 13. avgusta 1922.

Zalujoče rodbine:

Božič, Halter, Šilc.